

*Др Бојан Урдаревић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу*

*УДК: 364.4
DOI: 10.46793/XVIIIИМajsko.633U*

У СУСРЕТ НОВОМ ЗАКОНУ О СОЦИЈАЛНОМ ПРЕДУЗЕТНИШТВУ*

Резиме

Социјално предузетништво темељи се на етичким, хуманим принципима узајамне солидарности и одговорности према оним друштвеним групама које нису у стању да саме уђу у друштвену утакмицу у којој владају оштри тржишни критеријуми. Концепт социјалног предузетништва и социјалне економије у многим земљама се и даље перципира као генератор економског развоја, али и као средство за решавање социјалних проблема и високе стопе незапослености маргинализованих група.

Од изузетне важности је да државе створе повољан законски и стратешки оквир који укључује организације цивилног друштва у обављање послова од јавног интереса на националном и локалном нивоу и који подржава развој нових и иновативних пружалаца услуга социјалне заштите, доприносећи на тај начин квалитетнијем испуњењу циљева државне социјалне политике.

Република Србија је почетком 2022. године усвојила Закон о социјалном предузетништву којим се први пут на свеобухватан начин уређује област социјалног предузетништва и подстиче његов даљи развој.

Кључне речи: *запошљавање, услуге, социјално предузетништво, социјално предузеће, Закон о социјалном предузетништву.*

1. Концепт социјалног предузетништва

Крајем XIX века утемељена је прва социјална политика у Европи, али до појаве социјалних држава на њеном тлу долази тек после Другог светског рата. Промене у структури индустријског друштва крајем XIX и почетком XX века наметнуле су такве социјалне проблеме који се нису могли разрешити у

* Рад је написан у оквиру Програма истраживања Правног факултета Универзитета у Крагујевцу за 2022. годину који се финансира из средстава Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

оквирима класичне правне државе или владавине права¹. Зато је концепт грађанске државе морао да буде функционално допуњен и проширен увођењем многобројних организационих и институционалних иновација, којима се уз њене традиционалне надлежности акценат деловања постепено усмерава и ка социјалној сфери друштва. Настаје нови тип државе која је временом добила атрибут "социјална" или "држава благостања"². Другим речима, социјална држава настаје као облик прилагођавања државе њеној новој улози у индустријском и урбаном друштву, чиме се даје нови легитимитет државној власти, а који није могла да обезбеди традиционално конципирана владавина права и правна држава јер су оне за нове друштвене услове биле ограничавајуће³.

Концепт социјалне државе није лако заживео јер је га је одувек пратила идеја либералне државе засноване на политици неуплитања у економски и социјални живот, која је у последње време поновно актуелна.⁴ Либерални економисти су од почетка били противници социјалне државе, јер су сматрали да она ограничава тржиште као најбољи дистрибутивни и регулаторни друштвени механизам.

У току двадесетог века, нарочито у периоду након Другог светског рата, концепт социјалне државе је дефинитивно заживео у свету, а социјална права и њихова имплементација у континенталној Европи представљају предмет консензуса којим се осигурава друштвени напредак. Мирно окружење друштвеног споразума са сигурношћу запослења, готово до мере у којој би држава гарантовала пуну запосленост⁵, у коме постоји сигурност минималних прихода од рада, те систем социјалне сигурности⁶, представљали су битне

¹ Урдаревић, Б., *Социјално предузетништво као облик помоћи угроженим друштвеним групама*, Зборник радова: XXI век – век услуга и Услужног права, књ. 5, Крагујевац, 2014, стр. 256.

² Социјална држава у појмовном одређењу везује се за државу која преузима одговорност за основну материјалну добробит и сигурност својих грађана. Према томе, социјална држава штити грађане од одређених ризика, од којих су најзначајнији: старост, сиромаштво, инвалидност, несрећа на раду, незапосленост и болест.

³ Миличић, В., *Социјална држава, држава благостања, Ревизија за социјалну политику*, бр. 3-4/1996, стр. 261.

⁴ Јашаревић, С., *Социјално право*, Нови Сад, 2010, стр. 80.

⁵ Појам пуне запослености је комплексан и често има различито значење, а његово остварење не подразумева готово увек исти циљ. У најужем, историјском смислу, под пуном запосленошћу сматра се такво стање на тржишту рада у којем не постоји незапосленост. Савремено схватање овог појма представља стање у којем је посао са адекватном платом доступан свима који активно траже посао.

⁶ Међународна организација рада дефинише социјалну сигурност као „заштиту коју друштво пружа појединцима и домаћинствима тако што им обезбеђује приступ здравственој заштити и гаранцијама материјалне сигурности, посебно у случајевима старости, незапослености, болести, инвалидности, повреде на раду, материнства или

елементе надоградње система радних односа. То окружење које има разрађене минималне радне стандарде који се остварују кроз заштитне поступке и које је осигуравало радно законодавство и снажно организовани синдикати, јесте окружење социјалног компромиса и напретка изграђеног на основама социјалних права. Таква социјална права су била својеврсно оптерећење и послодавцу и држави, али су осигуравала друштвени мир и сигурност, а све је то било условљено стабилним растом, малом стопом незапослености, релативно уједначеним системом расподеле прихода, итд.

Економски развијене европске државе су током друге половине прошлог века постигле сагласност око кључних социјалних питања и успеле да остваре висок ниво квалитета живота који је означен парадигмом "државе благостања". Разлике у културној традицији, историји и доминантној религији условиле су инхерентне разлике у стратегији која се односи на конструкцију, регулацију, финансирање и правно дефинисање социјалне државе. Развијене државе, које припадају тзв. старим чланицама Европске уније, препознатљиве су као "државе благостања" јер су деценијама после Другог светског интензивно радиле на постизању консензуса да на основама солидарности и трансфера дохотка постигну задовољавајуће социјалне програме у различитим областима социјалне политике. Оно што је карактеристично за све њих јесте да немају јединствен концепт социјалне државе, односно да инструменти и решења у пракси нису хомогена и униформна, већ различита и често контрадикторна.

Тако, на пример, данас, без обзира на спор о постојању једног европског економског и социјалног модела, могуће је говорити о "европском социјалном идентитету", односно о европском "заједничком пројекту"⁷. Основни аргумент постојања "европског социјалног идентитета" присутан је у схватању да упркос значајним разликама између појединих држава, европски приступ за разлику од других делова света, има многе заједничке елементе који свеукупно одређују оквире европског социјалног модела. Другим речима, иако државе на тлу Европе немају исте, па често ни сличне смернице у вођењу социјалне политике, Европска унија има интегришућу функцију у дефинисању концепта социјалног модела.⁸

Државе чланице Европске уније су превасходно одговорне за утемељење и успостављање социјалних система, односно улога државе везује се за њене одговорности у односу на: 1) гарантовање људских права; 2) успостављање или одржавање система социјалне сигурности; и 3) заштиту рањивих група

губитка хранитеља породице. Видети више у тексту: International Labor Organization, *Universal Challenge: Social Security for the World*, World of Work, бр. 49, Geneva, 2003.

⁷ Видети више у: Pennings, F., *Introduction to European Social Security Law*, Kluwer Law International, 2010, стр. 3-128.

⁸ На пример, код појединих држава давања у појединим гранама/системима социјалне сигурности остварују се на основу чињенице осигурања појединца, код других на својству осигураника и плаћања доприноса, или код трећих на основу прорачуна и доступна су свима.

становништва којима прети социјално искључивање⁹. Због тога, данас је у многим европским државама приметна тенденција стварања пута од социјалне државе ка социјалном друштву¹⁰, уз апострофирање заједничких вредности модела социјалне политике држава Европе. Неке од тих вредности су: солидарност и кохезија, једнаке могућности и борба против свих облика дискриминације, адекватно здравље и сигурност на радном месту, одрживи развој и укљученост у цивилно друштво. Управо из тог разлога, европска социјална предузећа се позиционирају између тржишта, јавног сектора и цивилног друштва¹¹.

Концепт социјалног предузетништва зачет је средином 80-их година XX века и односио се на привредне субјекте који су тежили да помире социјалне и економске циљеве. Другим речима, социјална предузећа представљају спону између бизниса и непрофитног сектора, односно она предузећа која су усмерена на остваривање друштвених циљева и користи, најчешће у облику пружања социјалних услуга или укључивању маргинализованих група и појединаца на тржиште рада. Питање укључености појединих друштвених група (избегла и расељена лица, припадници одређених етничких група, старија лица која су изгубила посао, особе са недовољним и застарелим знањем) у цивилно друштво, данас постаје све актуелније, а с обзиром на све већу стопу незапослености и сиромаштва.

У циљу ублажавања проблема са којим се суочава највећи број држава данас, и ради запошљавања лица која нису конкурентна на тржишту рада, у Републици Србији наметнула се потреба за доношењем посебног прописа који би на свеобухватан начин регулисао материју социјалног предузетништва. Стога је Народна скупштина Републике Србије усвојила Закон о социјалном предузетништву, чији је циљ стварање повољног пословног окружења за развој социјалног предузетништва, развијање свести о значају социјалне економије и активација друштвено осетљивих група.

⁹ Социјално искључивање подразумева процесе везане како за тржиште рада, тако и за систем социјалне сигурности у коме се појединци, породице или целе социјалне групе налазе на маргинама друштва. Дакле, ради се не само о искључивању на материјалној основи, већ о ускраћивању могућности потпуног учествовања у друштвеном животу. На тај начин појединци, домаћинства, па чак и читава географска подручја могу бити искључени из приступа вредним ресурсима као што су: запослење, здравље, образовање, социјални и политички живот.

¹⁰ Hegyesi, Z., *Од социјалне државе до социјалног друштва: модел партнерства, Ревизија за социјалну политику*, бр. 11/2004, стр. 148.

¹¹ Nyssens, M., *Social enterprise: At the crossroads of market, public policies and civil society*, London/New York, 2006.

2. Кратак осврт на закон о социјалном предузетништву Републике Србије

Закон о социјалном предузетништву¹² (у даљем тексту Закон) ступио је на снагу 15. фебруара 2022. године, а примењује се истеком девет месеци од дана његовог ступања на снагу, осим одредбе чл. 20, која се примењује од дана ступања на снагу овог закона.

Законом о социјалном предузетништву уређују се појам, циљеви, начела и област деловања социјалног предузетништва, правни положај, права и обавезе субјеката који обављају делатност са статусом социјалног предузетништва, услови за стицање и престанак статуса социјалног предузетништва, појам друштвено осетљивих група, подстицање развоја социјалног предузетништва и подршка друштвено осетљивим групама, регистрација статуса социјалног предузетништва, извештавање, надзор и друга питања од значаја за социјално предузетништво у Републици Србији. Циљ доношења Закона о социјалном предузетништву је стварање повољног пословног окружења за развој социјалног предузетништва, развијање свести о значају социјалне економије и социјалног предузетништва и задовољење идентификованих друштвених потреба.

Социјално предузетништво се до доношења овог прописа нормативно уређивало појединим одредбама других прописа, али до објављивања овог закона, није постојао закон који је дефинисао и у потпуности био посвећен социјалном предузетништву. Одлука да се социјално предузетништво законски уреди на овакав начин донета је на основу анализе која је показала да законом ову област не треба лимитирати искључиво на радну интеграцију друштвено осетљивих група, нити њиме треба утврђивати конкретне подстицаје за субјекте социјалног предузетништва, већ да треба уредити правни оквир за развој социјалне економије, као појаве од општег друштвеног интереса.

До ступања на снагу Закона о социјалном предузетништву, социјална предузећа у Републици Србији, као таква нису била препозната ни једним посебним законским прописом, већ су њихову улогу вршиле пољопривредне задруге, удружења грађана и предузећа за професионалну рехабилитацију особа са инвалидитетом¹³. Све ове организације понекад спроводе производне активности или пружају одређене услуге, које су превасходно намењене њиховим члановима.

Доношењем Закона о социјалном предузетништву у нашем правном систему први пут се дефинишу појмови попут социјалног предузетништва, социјалне економије и субјекта социјалног предузетништва. До сада су претходно наведени појмови имали теоретски одређену садржину у правном

¹² Закон о социјалном предузетништву (Сл. гласник РС, бр. 14/2022).

¹³ Керавица, Р., *Социјално предузетништво као инструмент социјалне политике*, Нови Сад, 2014, стр. 48.

поретку Републике Србије, а сада имају и позитивноправну дефиницију. Тако, на пример, сходно чл. 3. ст. 1 тач. 2 Закона, социјално предузетништво дефинисано је као обављање делатности од општег интереса, ради стварања нових и иновативних могућности за решавање друштвених проблема, проблема појединаца или друштвено осетљивих група и спречавања настајања и отклањања последица социјалне искључености.

Овакво опредељење законодавца јасно указује на то какав се концепт социјалног предузетништва жели применити у Србији. Наиме, наведени концепт произлази из опште теоријског концепта социјалне заштите која је у чл. 2 Закона о социјалној заштити¹⁴ дефинисана као организована друштвена делатност од јавног интереса чији је циљ пружање помоћи и оснаживање за самосталан и продуктиван живот у друштву појединаца и породица, као и спречавање настајања и отклањање последица социјалне искључености. Међутим, може се поставити питање да ли је овакво "уподобљавање" оправдано, односно да ли се социјална заштита и социјално предузетништво налазе на истим полазним основама? Мишљења смо да је одговор на ово питање негативан, јер се социјалном заштитом, пре свега, обезбеђује минимална материјална сигурност и независност појединца у задовољавању основних животних потреба, док је социјално предузетништво ужи појам који се односи на укључивање угрожених група у тржиште рада и њихово оспособљавање да временом могу самостално да зарађују и од свог рада живе¹⁵.

Концепт према коме се социјално предузетништво искључиво ослања на државу је и у супротности са мишљењима европског Економско-социјалног комитета, као саветодавног тела Савета министара и Европског парламента. Наиме, Комитет истиче да су социјална предузећа кључни елемент европског социјалног модела, па самим тим и подржава напоре Европске комисије за стварање политичког оквира и акционог плана за промоцију социјалних предузећа који би уважили све њихове специфичности. Имајући ово у виду, социјално предузетништво се не може сматрати хетерогеним концептом и стога не чуди што у великом броју држава чланица Европске уније не постоји посебна правна регулатива којом би ова област била регулисана¹⁶.

Италија је прва европска држава која је донела посебан Закон о социјалним предузећима и то као оквиран закон којим се регулишу само опште

¹⁴ Закон о социјалној заштити, (Сл. гласник РС, бр. 24/2011).

¹⁵ Илустрације ради, кинески филозоф Лао Це рекао је: "Дајте човеку рибу и биће сит цео дан, научите га како да је лови и биће сит цели живот." Управо у овој мудрости се може видети и однос између социјалне заштите и социјалног предузетништва, као и разлог због чега држава треба да подржи социјално предузетништво.

¹⁶ Видети Мишљење Економско-социјалног комитета о социјалној економији и социјалном предузетништву из 2011. године. Више на следећој итнернет страни: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.int-opinions.19122>

карактеристике социјалних предузећа и само општа питања од значаја за развој социјалног предузетништва¹⁷. Врло је важно нагласити да се у овом случају термин социјално предузеће схвата у ширем контексту од понуђеног српског решења, па тако оно не представља нову правну форму, већ нову правну категорију под коју се могу подвести све постојеће организације под условом да се налазе у приватном власништву, да пружају социјалне услуге и да делују у општем интересу, а не ради стицања добити¹⁸. Дакле, ова предузећа не могу бити институције јавног права, а посебно не под контролом државе, односно државних органа.

С друге стране, правне форме у оквиру којих смо препознавали социјална предузећа у Републици Србији до доношења Закона о социјалном предузетништву, биле су бројне и различите и кретале су се од удружења грађана, задруга, предузећа за запошљавање особа са инвалидитетом, друштва са ограниченом одговорношћу, агенција за развој малих и средњих предузећа и пословних инкубатора.

2.1. Услови за стицање статуса социјалног предузећа

Чланом 8 Закона о социјалном предузетништву регулисани су услови за стицање статуса социјалног предузећа.

Напоменули бисмо да имајући у виду услове које треба испунити да би се привредни субјект стекао статус социјалног предузетништва, мишљења смо да исте задруге, а посебно студентско-омладинске задруге релативно једноставно могу испунити.

Наиме, Законом о задругама¹⁹, одређено је да је задруга правно лице, која представља посебан облик организовања физичких лица, која пословањем на задружним принципима остварују своје економске, социјалне, културне и друге интересе и која управљају и контролишу пословање задруге. Задруга се оснива и послује на задружним вредностима које се спроводе у складу са задружним принципима. Задружне вредности су: самопомоћ, самоодговорност, демократичност, једнакост, правичност и солидарност које се спроводе у складу са задружним принципима, којима се, као смерницама конкретизованим у задружним правилима, чланови задруге руководе у управљању и пословању задругом.

Студентско-омладинске задруге, на организован начин обезбеђују задругарима обављање привремених и повремених послова код привредних субјеката у складу са прописима којима се уређује област рада, а у циљу

¹⁷ Fici, A., *The New Italian Law on Social Enterprise*, стр. 1-9. <http://www.oecd.org/cfe/leed/37508649.pdf>, посећено 29.10.2014.

¹⁸ Исто.

¹⁹ Закон о задругама (Сл. гласник РС, бр. 112/2015).

стицања допунских средстава за школовање и задовољење основних социјалних, културних и других личних и заједничких потреба.

Овде треба нагласити да задруге имају нарочито важну улогу у стабилизацији економије, нарочито у секторима које карактерише неизвесност и осцилације као што су пољопривреда и финансијски сектор. На пример, у пољопривреди задруге утичу на смањење осцилације цена, чиме се обезбеђује већа стабилност за произвођаче. Међутим, за разлику од задруга, социјална предузећа стављају већи акценат на продуктивне активности које носе са собом ризик, али су истовремено оријентисана ка потребама целокупне друштвене заједнице. Задруге, с друге стране, представљају једну интересну групацију која штите, преваходно, интересе свог чланства.

2.2. Имовина субјекта социјалног предузетништва и расподела добити

Чланом 10. Закона посвећен је имовини субјекта социјалног предузетништва. Субјект социјалног предузетништва за време свог трајања стиче и располаже имовином слободно, у складу са законом и својим општим актима.

Имовина субјекта социјалног предузетништва не може се делити његовим члановима, оснивачима, члановима органа, заступницима, запосленима или са њима повезаним лицима.²⁰

Под повезаним лицима, у смислу Закона, сматрају се лица која су као таква одређена законом којим се уређују привредна друштва.

Ограничења у погледу располагања имовином субјекта социјалног предузетништва, не односе се на давање пригодних примерених награда и накнада оправданих трошкова насталих остваривањем друштвене улоге (путни трошкови, дневнице, трошкови преноћишта и сл.), уговорене теретне обавезе и исплату зарада запослених.

За случај престанка субјекта социјалног предузетништва, оснивачким актом, статутом или другим општим актом, који тај субјект доноси у складу са законом или одлуком о ликвидацији, односно престанку тог субјекта, може се одредити да након измирења поверилаца прималац преостале имовине тог субјекта буде: (1) у случају привредног субјекта било који субјект социјалног предузетништва, осим у случају задруге која за примаоца може одредити субјекта у складу са одредбама закона којим је уређен положај и рад задруга и (2) у случају субјекта цивилног сектора искључиво други субјект цивилног сектора са статусом социјалног предузетништва.

²⁰ С друге стране, имовина пољопривредних задруга преношена је са чланова задруге који су плаћали чланарину. Сврха задруга била је да посредује на тржишту уједињујући мале произвођаче, омогућујући им бољу позицију на тржишту и заступајући њихове интересе.

У случају престанка статуса субјект социјалног предузетништва дужан је да преосталу имовину стечену за време трајања тог статуса и по основу тог статуса расподелити на начин који је претходно наведен.

Обавеза у погледу расподеле имовине субјекта социјалног предузетништва у случају престанка субјекта социјалног предузетништва, не односи се на предузетника.

Правила око расподеле добити субјекта социјалног предузетништва, нормирана су чл. 11. Закона. Привредни субјект са статусом социјалног предузетништва има обавезу да најмање 50% добити: (1) реинвестира у интерне програме подршке друштвено осетљивим групама или у трошкове у вези са радним ангажовањем радно способних припадника друштвено осетљивих група, односно у програме активности усмерене на решавање проблема заједнице у областима деловања из чл. 7. Закона; или (2) донира другим правним лицима или предузетницима са статусом социјалног предузетништва за решавање проблема заједнице у областима деловања из чл. 7. Закона.

У случају престанка субјекта социјалног предузетништва и брисања статуса социјалног предузетништва преостала добит стечена за време трајања тог статуса и по основу тог статуса преноси се на други субјект социјалног предузетништва.

2.3. Управљање у субјектима социјалног предузетништва и обавеза извештавања о испуњавању друштвене улоге

Управљање субјектом социјалног предузетништва нормирано је чл. 12. Закона. Управљање субјектом социјалног предузетништва уређује се оснивачким актом, статутом или другим општим актом, у складу са законом, тако да се обезбеди учешће у доношењу одлуке најмање једне трећине: (1) запослених радно способних припадника друштвено осетљивих група, ако се тај статус остварује по основу радне интеграције тих лица; (2) корисника производа и услуга субјекта социјалног предузетништва, ако се тај статус остварује по основу пласмана производа и пружања услуга тим лицима; (3) запослених, ако се тај статус остварује искључиво по основу пословања у конкретној области деловања.

Ако се статус остварује по више претходно наведених основа, представници по сваком од тих основа се равномерно укључују у управљање субјектом социјалног предузетништва.

Обавеза везана за управљање субјектом социјалног предузетништва се не односи на предузетника.

Обавеза извештавања о испуњавању друштвене улоге одређена је чл. 12. Закона. Субјект социјалног предузетништва сачињава извештај о испуњавању друштвене улоге за период од две године, у складу са Законом.

Извештај садржи основне податке у вези са: (1) испуњавањем услова за пословање у статусу социјалног предузетништва, прописаних овим законом; (2) пословањем, односно активностима које су реализоване у складу са чл. 7. Закона; (3) расподелом добити и (4) начином управљања у субјекту социјалног предузетништва.

Саставни део извештаја чине и програми реинвестирања и уговори о додели средстава, ако је у периоду извештавања распоређивана добит.

Извештај се подноси надлежном регистру ради објаве, у року који је прописан за подношење годишњег финансијског извештаја.

Актом Владе на предлог министарства надлежног за послове запошљавања ближе се уређује садржина и начин подношења извештаја.

2.4. Активна подршка субјектима социјалног предузетништва, програм развоја социјалног предузетништва и Савет за социјално предузетништво

Активна подршка субјектима социјалног предузетништва, регулисана је чл. 18. Закона. Република Србија, аутономна покрајина и јединице локалне самоуправе подржавају оснивање и пословање субјеката социјалног предузетништва, кроз спровођење мера јавних политика, које се планирају у складу са законом који уређује плански систем.

Активна подршка се обезбеђује спровођењем мера и активности усмерених на подршку запошљавању и унапређењу пословања субјеката социјалног предузетништва, дефинисаних документима јавних политика и акционих планова запошљавања донетих на републичком нивоу и нивоу локалних власти, финансирањем пројеката у области социјалног предузетништва, едукацијом о социјалном предузетништву, промоцијом социјалног предузетништва, развојем финансијских инструмената за субјекте социјалног предузетништва и другим мерама и активностима.

Средства за подстицање развоја социјалног предузетништва и за подршку радној интеграцији припадника друштвено осетљивих група, обезбеђују се из: (1) средстава буџета Републике Србије намењених за финансирање социјалног предузетништва, социјалне заштите, средства за спровођење мера активне политике запошљавања, професионалне рехабилитације и запошљавања особа са инвалидитетом које реализује организација надлежна за послове запошљавања; (2) средстава утврђених буџетом аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе; (3) поклоне и донација; (4) других извора, у складу са законом.

Из наведеног произлази да се средства за подстицање развоја социјалног предузетништва у највећем делу обезбеђују у буџету Републике Србије. Овакво решење, по нашем мишљењу, није добро јер подразумева превелико учешће државе у финансирању социјалних предузећа. Наиме, социјална предузећа и

поред тога што се сматрају непрофитним, могу да остварују добит обављајући своје активности. Наравно, та добит би била тек толика да може да покрије трошкове рада предузећа, или би се инвестирала у основну делатност социјалног предузећа чиме би се повећала његова имовина. У сваком случају, не би смела да се врши расподела добити међу члановима предузећа јер је непрофитност једно од његових кључних обележја. Наиме, непрофитност на којој се инсистира важна је, између осталог, и због тога што се тако ствара однос поверења између пружаоца и корисника услуге. Корисник услуге, с обзиром да зна да се ради о непрофитном предузећу, нема разлога да сумња у његово пословање и да страхује да ће бити преварен или изигран.²¹

Поред овога, чл. 20 Закона је регулисан и Савет за социјално предузетништво, где се одлуком Владе одређује његов састав критеријуми, мерила, начин утврђивања и висина накнаде за председника, чланове, секретара и заменика секретара који пружају техничку подршку Савету, као и друга питања од значаја за његов рад. Средства за рад Савета и техничке подршке Савету обезбеђују се из буџета Републике Србије, поклона, донација и легата. Јединица локалне самоуправе може основати савет на локалном нивоу или у оквиру постојећих органа, односно центра за подстицање социјалног предузетништва обављати послове из надлежности савета. На овај начин, види се јасна намера законодавца да јавни сектор одлучује о одређивању субвенција социјалним предузећима што је у супротности са основним концептом социјалног предузетништва у свету. Нарочито је штетно, па чак и опасно оснивање центара за социјално предузетништво при локалним самоуправама, јер то може довести до запошљавања додатне државне администрације и нових намета за пореске обвезнике.

3. Закључак

Почетни кораци у развоју социјалних предузећа у Србији направљени су средином претходне деценије у релативно повољним економским условима, када је економија бележила раст, а прилив страног капитала био релативно висок. Међутим, током последњих година многи социјални проблеми су се продубили, а прилив страног капитала смањио. Овакво друштвено-економско окружење не представља добро време за започињање нових послова, односно за оснивање било ког предузећа и улагање капитала, па стога и не чуди што се постојећа социјална предузећа боре за преживљавање, а не за развој.

Социјална предузећа имају потенцијал да поспешују запошљавање појединих маргинализованих група и повећају њихову социјалну укљученост кроз пружање социјалних услуга у локалним заједницама. На тај начин социјално предузетништво постаје важан чинилац социјалне политике и партнер државе у реформи система социјалне заштите.

²¹ Fici, A., *нав. чланак*, стр. 6.

Законом о социјалном предузетништву уређују се појам, циљеви, начела и област деловања социјалног предузетништва, правни положај, права и обавезе субјеката који обављају делатност са статусом социјалног предузетништва, услови за стицање и престанак статуса социјалног предузетништва, појам друштвено осетљивих група, подстицање развоја социјалног предузетништва и подршка друштвено осетљивим групама, регистрација статуса социјалног предузетништва, извештавање, надзор и друга питања од значаја за социјално предузетништво у Републици Србији. Увођење социјалног предузетништва у правни систем Републике Србије, требало би да допринесе активацији друштвено осетљивих група, њиховој интеграцији у друштво, али и плуралитету пружалаца услуга у области социјалне заштите.

*Bojan Urdarević, Ph.D., Full-time Professor,
Faculty of Law, University of Kragujevac*

NEW LAW ON SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN SERBIA

Summary

Social entrepreneurship is based on the ethical, humane principles of mutual solidarity and responsibility towards those social groups that are unable to enter a social game on their own, dominated by harsh market criteria. The concept of social entrepreneurship and social economy in many countries is still perceived as a generator of economic development, but also as a tool for solving social problems and high unemployment rates of marginalized groups.

It is imperative that states create a favourable legal and strategic framework that includes civil society organisations in performing public interest tasks at the national and local level and supporting the development of new and innovative social welfare providers, thus contributing to better fulfillment of the state social policy goals.

On 04 April, the Republic of Serbia adopted the Law on Social Entrepreneurship, which for the first time comprehensively regulates the area of social entrepreneurship and encourages its further development.

Key words: *employment, services, social entrepreneurship, social enterprise, Law on Social Entrepreneurship.*

Литература

- Hegyesi, Z., *Од социјалне државе до социјалног друштва: модел партнерства*, Ревизија за социјалну политику, бр. 11/2004.
- International Labor Organization, *Universal Challenge: Social Security for the World*, World of Work, бр. 49, Geneva 2003.
- Јашаревић, С., *Социјално право*, Нови сад, 2010.
- Керавица, Р., *Социјално предузетништво као инструмент социјалне политике*, Нови Сад, 2014.
- Миличић, В., *Социјална држава, држава благостања*, Ревизија за социјалну политику, бр. 3-4/1996.
- Nyssens, M., *Social enterprise: At the crossroads of market, public policies and civil society*, London/New York, 2006.
- Pennings, F., *Introduction to European Social Security Law*, Kluwer Law International, 2010.
- Урдаревић, Б., *Социјално предузетништво као облик помоћи угроженим друштвеним групама*, Зборник радова: XXI век – век услуга и Услужног права, књ. 5, Крагујевац, 2014.
- Fici, A., *The New Italian Law on Social Enterprise*, <http://www.oecd.org/cfe/leed/37508649.pdf>,